

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 13. juuni 2019
(OR. en)

10265/19

ENER 330
RELEX 615

MÄRKUS

Saatja: Nõukogu peasekretariaat

Saaja: Nõukogu

Eelmise dok nr: 9855/1/19 REV 1

Teema: Energiaalased välissuhted
– Komisjoni ettekanne
– Arvamuste vahetus

Delegatsioonidele edastatakse lisas eesistujariigi märkus energiaalaste välissuhete kohta.

Energeetika nõukogu 25. juuni istungil on eesistujariigil kavas pidada arvamuste vahetus ja kuulata ära Euroopa Komisjoni ettekanne hiljutiste arengute kohta **energiaalastes välissuhetes**, keskendudes teatavatele põhitoimikutele.

Eesistujariik peab väga oluliseks jätkuvat keskendumist Euroopa Liidu peamistele partneritele, nimelt Aafrikale, USA-le, Hiinale ja EastMedile. Lisaks sellele on võtmetähtsusega jätkuv osalemine energiaühenduses ja energiaühenduse asutamislepingu¹ ajakohastamine, samuti energiaharta lepingu toimimise ja ajakohastamise² läbivaatamine.

Eesistujariik tuletab meelde, et komisjon on integreerinud puhtale energiale ülemineku poliitika kolmandate riikide ja piirkondade või rahvusvaheliste organisatsioonidega peetavatesse energiadialoogidesse, et edendada ELi poliitika ja õigusaktide aluspõhimõtete ülemaailmset omaksvõtmist puhtale energiale ülemineku hoogustamiseks. Tähtsaks on peetud ka arutelusid selle üle, kui oluline on pikaajaline planeerimine ja selliste strateegiate väljatöötamine, milles seatakse eesmärgiks kasvuhoonegaaside heite vähendamine sajandi keskpaigaks, et täita puhtale energiale ülemineku eesmärgid. Komisjon on asjakohastel juhtudel samuti süstemaatiliselt tõstatanud peamiste rahvusvaheliste partneritega tehtavates energiatehingutes euro laialdasema kasutamise küsimuse (seda teemat arutatakse lõunalauas).

---

¹ Energiaühenduse peamised eesmärgid on luua stabiilne õigus- ja tururaamistik, mis võimaldab lepinguosalistel meelitada ligi investeeringuid, ning püüda luua ühtne õigusruum ELi ja energiaühenduse osalisriikide vaheliseks gaasi- ja elektrikaubanduseks. Käimas on reformiprotsess energiaühenduse asutamislepingu ajakohastamiseks. 2016. ja 2018. aastal võttis nõukogu vastu kolmed läbirääkimisvolitused seoses energiaühenduse asutamislepingu muudatustega ning EL käsitleb energiaühenduse asutamislepingu muudatusi ühe paketina. Lähituleviku muud väljakutsed seisnevad energiatõhususe, taastuvenergia osakaalu ja kasvuhoonegaaside heidet käsitleva poliitika tugevdamises, kehtestades 2030. aastaks uued eesmärgid ja juhtimisraamistiku.

² *Ajakohastamine*: energiaharta lepingu investeeringute kaitset käsitlevad sätted, mis pärinevad 1990. aastatest, tuleks viia vastavusse uute standarditega, mis kehtestati investeerimispoliitikat käsitleva ELi muudetud lähenemisviisiga. Ajakohastatud energiaharta leping peaks aitama suurendada energeetikasektoris investeerimist, luues ühtse ja ajakohase õiguslikult siduva raamistiku, mis tagab õiguskindluse ja investeeringute kõrgetasemelise kaitse. Põhiväljakutse on esiteks energiaharta lepingu investeeringute kaitset käsitlevate sätete ühtlustamine kaasaegsete investeeringute kaitse standarditega ning teiseks madala CO₂-heitega, üha digitaalsema ja tarbijale keskendunud energiasüsteemile ülemineku hõlbustamine. Et alustada läbirääkimisi ELi ja tema liikmesriikide nimel, esitas Euroopa Komisjon 2019. aasta mais ettepaneku nõukogult läbirääkimisvolituse saamiseks.

Läbivaatamine: samal ajal on 2019. aastal käimas energiaharta lepingu ülesannete ja poliitikate läbivaatamine koos peasekretariaadi toimimise vahehindamisega. Nimetatud vahehindamise koordinaatoriteks määrati EL, Jaapan ja Kasahstan.

Eesistujariik teeb ettepaneku juhitud arutelu järgmistest küsimustest:

- Kuidas saab EL kasutada oma vahendeid selle tagamiseks, et Euroopa energiaettevõtted saaksid aidata vallandada Aafrika energiaturgude potentsiaali, eriti taastuvenergia ja maagaasi osas?
- Kuidas saavad EL ja tema liikmesriigid kõige paremini suunata oma jõupingutusi, et tagada vastastikune täiendavus ELi-USA energianõukogu ja selliste uute koostöövormide nagu kolme mere algatuse (3SI) ja transatlantilise energiakoostöö partnerluse (P-TEC), samuti muude USA ja ELi liikmesriikide tehtavate tähtsate algatuste vahel?
- Milline oleks parim viis ühenduvuse alaseks koostööks Hiinaga Hiina majandusvööndi ja maanteed algatuse ning ELi Euroopa ja Aasia ühendamise strateegia kontekstis?
- EastMedi puhul on küsimus, kuidas saavad EL ja tema liikmesriigid kasutada olemasolevaid energiadialooge, suhtluskanaleid ja vahendeid, näiteks energiadiplomaatiat, et edendada kõnealusel piirkonnas keskkonda, mis tooks kaasa riske vähendavad arengud?

Taustteave

Aafrika

2018. aasta septembris esitatud teatises uue Euroopa-Aafrika kestliku investeerimise ja töökohtade loomise allianssi kohta tehti ettepanek süvendada ELi majandus- ja kaubandussuhteid Aafrikaga, suurendades investeeringuid ja tugevdades erasektori rolli. Energiasektor on esmatähtis sektor. EL on toetanud arenguabi kaudu Aafrika varustamist elektrienergiaga taristu ja õigusreformide abil. Välisinvesteeringute kavaga toetab EL ka erasektori investeeringuid ja arendab õiget ettevõtluskeskkonda. Uue Aafrika-Euroopa allianssi raames käivitas komisjon 2018. aasta novembris säästva energia investeeringute kõrgetasemelise platvormi. Platvorm koondab kokku sidusrühmad avalikust ja erasektorist, rahvusvahelistest finantsasutustest ning mõlema kontinendi akadeemilistest ringkondadest ja mõttekodadest ning peaks esitama 2019. aasta lõpuks soovitusel selle kohta, kuidas suurendada Aafrikas investeeringuid säästvasse energiasse.

Ameerika Ühendriigid

Ameerika Ühendriigid jäävad meie põhiliitlaseks ning energiakoostöö, eeskätt ELi-USA energianõukogu raames, on transatlantilistes suhetes üks kõige viljakamaid koostöövaldkondi. Meil on palju valdkondi, mis pakuvad suurt vastastikust huvi seoses energiajulgeoleku, energiatehnoloogiate, digitaliseerimise ja küberturvalisusega. Atlandi-ülese veeldatud maagaasiga kauplemise laiendamine annab ELile täiendavad võimalused suurendada oma energiajulgeolekut tarneallikate mitmekesistamise abil. 2. mail pidas komisjon koos USA kaubandusministeeriumi ja energeetikaministeeriumiga Brüsselis väga eduka ühise ELi-USA kõrgetasemelise ettevõtetevahelise veeldatud maagaasi käsitleva ürituse, mis tõi kokku enam kui 200 valitsuse esindajat mõlemalt poolt Atlandi ookeani ning 250 ettevõtjate esindajat veeldatud maagaasi Atlandi-ülese kaubanduse vallast. Ühtlasi teevad EL ja USA tihedat koostööd energiajulgeoleku küsimustes, eeskätt lõunapoolse gaasikoridori lõpuleviimisel, et tuua gaasi Aserbaidžaanist Itaaliasse, ning Ukraina energiajulgeoleku osas. Lisaks ELi-USA energianõukogule teeb USA koostööd ELi mitme liikmesriigiga seoses selliste algatustega nagu 3SI ja P-TEC (millest USA energeetikaminister teatas 2018. aasta septembris Bukarestis toimunud 3SI-tippkohtumisel). 3SI, sealhulgas P-TECi raames välja töötatavatel projektidel on potentsiaal suurendada märkimisväärselt Euroopa energiajulgeolekut suurema piirkondliku ühenduvuse ja tarneallikate mitmekesistamise abil. Oluline on ka see, et EL ja USA säilitaks Atlandi-ülese ühtsuse santsioonide osas. Komisjon töötab samuti selle nimel, et arendada kolmepoolset koostööd USA ja Jaapani kui sarnaselt meelestatud partneriga, eelkõige veeldatud maagaasi ja vesiniku osas.

Hiina

Hiina on ELi strateegiline partner puhtale energiale ülemineku valdkonnas. Iga-aastaselt ELi-Hiina energiadialoogil suunatakse energiakoostööd ja hiljuti loodud ELi-Hiina energiakoostöö platvorm tagab dialoogi täieliku rakendamise. Hiina on maailma suurim CO₂-heite tekitaja ja samal ajal suurim taastuvenergiasse investeerija ja taastuvenergia tootja. EL peab tervitatavaks Hiina rolli Pariisi kliimakokkuleppe ühe peamise eestkostjana, samas aga toetab ja ehitab Hiina (eeskätt oma majandusvööndi ja maanteede algatuse kaudu) paljudes riikides, sealhulgas ELi naabruses (Lääne-Balkan, Aafrika) söeküttel töötavaid elektrijaamu, ilma et ta võtaks arvesse oma investeeringute kestlikkust. Realistlikum, kindlameelsem ja mitmekülgsem lähenemisviis on omane ELi poliitikale, mida kajastatakse 12. märtsi 2019. aasta teatises „ELi ja Hiina suhete strateegilised väljavaated“ ja mille on kinnitanud Euroopa Ülemkogu. Hiina jääb ELi koostööpartneriks puhtale energiale ülemineku valdkonnas, kuid samal ajal on ta ka läbirääkimispartner, kellega EL peab leidma huvide tasakaalu, majanduslik konkurent tehnoloogia valdkonna liidrikohtadele ning alternatiivseid valitsemismudeleid propageeriv süsteemne rivaal. Pärast käesoleva aasta aprillis kaheksanda iga-aastase ELi-Hiina energiadialoogi käigus peetud positiivseid arutelusid ja pärast kolm aastat töötava ELi-Hiina energiakoostöö platvormi käivitamist (mai keskel) peaks EL jätkama Hiinaga energiaküsimustes tehtavat koostööd, keskendudes eeskätt turulepääsu vastastikkusele ja platvormi kasutamisele, et tagada võimalused mõlemale poolele kasulikuks koostööks.

EastMedi gaasikoridor

Gaasihoidlate arendamine Vahemeres on üks energialiidu mitmekesistamise poliitika põhitelgi. Võttes arvesse hiljutisi ja tulevase märkimisväärseid gaasileiukohti (Egiptus, Iisrael, Küpros ja ilmselt Liibanon) ja seda, et suur osa neist gaasivarudest eksporditakse, on Vahemere idaosast saanud oluline, kindel ja usaldusväärne tarneallikas lähitulevikuks. EL toetab kindlalt kõnealuse piirkonna arengut gaasiga kauplemise kohana. Komisjon on otsustanud täita abistavat rolli Vahemere idaosa gaasialases arengus, pakkudes poliitilist toetust, toetades diplomaatiaga, rahastades uuringuid (näiteks see, mis viidi läbi EastMedi gaasitoru jaoks), pakkudes rahvusvaheliste finantsasutuste kaudu õigeaegselt rahastust ning aidates luua investeerimiskeskonna, mis meelitab ligi investoreid piirkonna arendamiseks. Komisjon on täitnud samuti olulist rolli, aidates koostada Küprose ja Egiptuse valitsustevahelist lepingut, milles käsitletakse nimetatud kahe riigi vahelist torujuhtmeühendust, ning valitsustevahelist lepingut, milles käsitletakse EastMedi torujuhet.

